

Negatiivne testitulemus üritustele pääsemiseks

Toivo Maimets

Teadusnõukoja juht

Tartu Ülikooli rakubioloogia professor

Taust:

Valitsus võttis möödunud aasta 14. juunil kasutusele koroonatõendi süsteemi, mis lubas restoranidesse või meelelahutusüritustele inimesi, kes on koroonaga vastu vaktsineeritud, selle läbi põdenud või kes esitavad negatiivse kiirtesti või PCR-testi. Testi esitamise võimaluse kaotas valitsus oktoobri lõpus.

Kas peaks tooma testimisvõimaluse Covid-tõendina rahvarohketele üritustel pääsemiseks tagasi?

Kaalutluse alused (A-J):

A. Praeguste vaktsiinide tõhusus ***nakatumise ja kerge haigestumise*** vastu ei ole väga hea.

3-kordselt vaktsineeritute (tõhustusdoos) jaoks on vaktsiinide efektiivsus ***nakatumise ja kerge haigestumise*** vastu 65–75%, kuid 10+ nädala pärast langeb see 45–50% peale.

=> Seega, nakatuvad ja kannavad viirust nii vaktsineeritud kui vaktsineerimata inimesed.

=> Kui testida ainult vaktsineerimata inimesi, on nad ohtlikus olukorras, sest vaktsineeritud inimesed võivad viirust kanda. Testida tuleks kõiki.

B. Vaktsiinide kaitse ***raske haigestumise*** vastu on siiski väga hea – tõhustusdoosi järgselt riski vähenemine >90% ja 10+ nädalat hiljem 83%.

3x vaktsineerimine vähendab hospitaliseerimise riski u 25x.

Võrreldes deltatüvega on omikrontüvega hospitaliseerimisi 3x vähem nakatunu kohta (umbes 1% nakatunutest, mittevaktsineeritudel 1,5–2% ringis, vaktsineeritudel 0,5%).

=> Vaktsineeritud, isegi kui nad saavad üritustelt nakkuse, põevad seda oluliselt kergemalt.

C. Kasutatavad testid on küll piisavalt spetsiifilised, ent tihti puudub piisav tundlikkus.

Hiljutine metauuring (Fujita-Rohwerder jt.) näitab, et paljud kiirtestid ei vasta nendele minimaalsetele kriteeriumitele, mida on soovitatud WHO ja US FDA poolt (ehk minim. tundlikkus $\geq 80\%$).

Mitmed antigeenitestid näitavad positiivset tulemust alles mitu päeva hiljem kui PCR test (Adamson jt 2022).

=> kiirtestid võivad anda valenegatiivseid tulemusi, eriti haiguse algfaasis.

=> on vaja otsustada, milliste kaubanduslike testide tulemused on üldse arvesse minevad ja millised mitte.

D. Omikrontüve nakatumiskordaja ($R_0 > 10$) on suurem kui senistel tüvedel.

E. Tõendite taastamine varasemal kujul, kus antigeeni testi tõend kehtis 48h ja PCR 72h, ei ole mõistlik.

2–3 ööpäeva on eriti omikrontüve jaoks pikk aeg. USA CDC soovitab, et see test tuleks teha kodus vahetult enne üritusele minemist. Ja et testiks kõik, sõltumata vaksineerimise staatusest või asümptomaatiline olemisest.

- F.** Deltatüvi on endiselt liikvel (14% 19.01 seisuga) ja see põhjustab 3x rohkem hospitaliseerimisi ning raskemat haiguse kulgu kui omikrontüvi.
- G.** Päevased nakatumised on endiselt suurenenud (5040 24.01). Tänu suurele asümptomaatiliste osale (ca 60% esialgsed andmed Eestis, >80% USA-s) on ilmselt tegelik viiruspositiivsete hulk veelgi suurem, kui see päevaste nakatumiste arv näitab.
- H.** Vaktsineerituse protsent elanikkonnas on madal (62%) ja eriti madal on tõhustusdooside saanud elanike protsent (27%). 80% haiglaressursist võtavad vaktsineerimata inimesed.
- I.** Esmatasandi meditsiini koormus on tõusnud väga suureks, kohati kriitiliseks. Kiirtestide kasutamisel on oht, et nakatunute hulk võib kiirtestide madalama tuvastamisvõime tõttu veelgi suurenedada ja see võib põhjustada veelgi suuremat tõusu esmatasandi arstiabile.
- J.** Negatiivne on see, et kui teste nõutakse ka vaktsineeritutel, siis see ei suuna inimesi enam vaktsineerima (ja tõhustusdoosi saama).

Arvestades epidemioloogilist olukorda ja asjakohaseid teadusuuringuid ei toeta teadusnõukoda praegu testide kasutamist COVID-negatiivsuse tõendina lubamaks vaktsineerimata inimesi rahvarohketele üritustele.